

ELKÉPZÉSI ÁRAK:

A kiadókterületben átvételre:
 Egyszerű --- 10 kor.
 Helyben átvételre:
 Egyszerű --- 20 kor.
 Vidékre postán küldve:
 Egyszerű --- 24 kor.
 Helyben átvételre --- 6 c.

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Bejelentések minden nap a helyi és országos újságban kivételével.
 Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 8.
 A szerkesztőség kizárólag visszajáró vagy megvásárolt nem vállalkozik.
 Előfizetők és hirdetősek a kiadóhivatalban intézendők.
 Egyszerű ár 8 fillér.

NAGYVÁRAD márcz. 10.

Béke.

Mikor a szenvedélyek lángjai a legmagasabbra csapkodtak, mikor már-már azt hittük, hogy kitör a bellum omnium contra omnes — mindenek harca mindenki ellen, — akkor szállt le parlamentünkbe a béke galambja.

Nem kell azért tulságos idealistáknak lennünk. Nem kell azt hinnünk, hogy Tisza miniszterelnök csak a békeölekezés magasztos élvezetért áldozta fel kegyetlen házszabályindítványát. Hanem egyszerűen azért, mert látta, hogy az egész ellenzék egyesül javaslata ellen, sőt nyíltan kimondták, hogy most már nemcsak a javaslatok megakadályozásáért, hanem a vezér fejéért küzdenek. Látta egyúttal azt is, hogy saját táborában bomlófélben van, csak ideig, óráig lehet megakadályozni annak széthullását.

Valamint azt sem szabad gondolnunk, hogy most már az ellenzék feladott minden küzdelmet. Dehogyan adott. Atengedi, amint minden párt megbizottja ünnepélyesen megígérte, az 1903-iki ujonczozást, amit úgy sem lehetett már megakadályozni s Tisza indítványa nélkül is meglett volna már szavazva.

De hisszük, hogy ennél tovább is fog menni az ellenzék. Hiszzük, hogy nagyobb vita nélkül át fogják engedni az államszükségletet képező többi javaslatokat is, névszerint az idej ujonczozást és a két indemnitást.

De azután annál nagyobb erővel indul meg a küzdelem. Ez a négy hónap

elég volt arra, hogy megismerjék a kormány szellemét, nem ígéreteiből, hanem tetteiből. És éppen ezen az alapon, az elvi különbség alapján kell megindulnia az egészséges parlamenti küzdelemnek.

Apponyi Albert is, Zichy János is megmondották ismételtén, hogy csak az obstrukció végét várják, aztán nyíltan sorompóba lépnek a kormány ellen.

Hadd lépjenek, hadd tisztuljanak az eszmék, evvel csak nyerni fog az ország közérdeke.

Tisza István gróf pedig levonhatja a tanulságot, hogy sok mindent eltűr a nemzet, de alkotmányát és az alkotmány bástyáját elpusztítani nem hagyja senki fiától.

Egyelőre ez is elég tanulság a legutóbbi napok küzdelméből. Örvendünk rajta, hogy rövid volt a küzdelem és dícséretére szolgál Tisza István grófnak, hogy legyőzte önmagát.

Agónia.

(dr. h. l.) A szabadelvű kormányrendszer halálos betegsége Magyarországon nem mai keletű. Már a Bánffy ellen megindult obstrukció halálra sebezte amugy is tökéletesen enervált szervezetét. Széll Kálmán akkor csak nagy nehezen, mesterséges erősítőszerekkel: egyéniségének föltétlen tisztességével és jóhiszeműségével, a fuzióval, meg az örökös, mindenkor jóakaratu paktumokkal tudott beléje valamelyes életet hozni. Ez a kevés élet-erő azonban rövid idő alatt fölemésződött. Eljött a második obstrukció és orkánja ágnak döntötte a lábadozót. Ma

pedig már beállott az agónia, amelyen Tisza István gróf többé, sem biztató életelixirjeivel — ilyenek a választási reform, a felekezeti tanítók és tanárok fizetésemlése, a katolikus iskolák épségbenhagyása és egyéb hangzatos ígéretek — sem morfiuminjekcióival — aminők legujabban a miniszterelnök kirohanása Apponyi ellen a delegációban, valamint az alkotmányértő házszabálymódosító javaslat — nem segíthet.

A halálos ágyán vergődő rendszer elvesztette eszméletét. Lázás víziói vannak. Zagyva képek kergetőznek szemei előtt és félrebeszél. Hol jajgat, hol nevetgél, hol dühög, hol meg énekelget. Ahogy deliriumukban szoktak az emberek a halál révéen. Egyszer a miniszterelnök rideg szavával szól, máskor Apponyi Albert gr. kellemes organumával, egyik pillanatban Széll Kálmán körmondatai hömpölyögnek, a másokban már Bánffy Dezső báró erőszakos beszéde recseg, tegnap még Károlyi Sándor gróf buzditott altruizmusra, ma már Sándor Pál dörög merkantilcsapatával az agrár törekvések ellen, holnap talán valamelyik megszorult liberális képviselőjelölt penget reviziós dallamu hurokat, mint legutóbb Széchényi Viktor gr. tette a fejemegyei Bodajkon, holnapután meg esetleg eszlári Eötvös Károly vajda cseveg a klerikalizmus ellen és mókázik az újpárt javára.

Ebben a nagy fejtelenségben, kapkodásban szinte nekünk is kedvünk kerekedik a mókázásra. Az egyszeri kiszolgált vasas-német strázsamester jut eszünkbe, aki megtelepedvén és megfelelesedvén Magyarországon, a mesterség, a jó bor, a

A „TISZÁNTUL” TÁRCZÁJA.

Elkésett levelek.*

Írta: Komor Gyula.

A nagy ismeretlenről be sokat beszéltek a múlt század elején, be nagyon dicsőítették a Waverley, az Ivonhoe, a Lammermoori ara, a Kenilworth és megannyi kiváló regény szerzőjét. Es nem lett nagyobb a dicsősége sir Scott Walternek akkor sem, a mikor előkelő pozíciót foglalt el a társaságban; nem csökkent a hírneve, a mikor vagyoniilag tönkrement, a nagy ismeretlen, aki névtelenül megjelent regényeivel szerzett nevet, dicsőséges maradt mind e mai napig, halhatatlanná tette magát világszerte, a hol még van fogékonyság a szép, nemes, a lovagias iránt. A romantika nagy előharczósának emlékét pedig alig idézhette fel jobban valami, mint az a kötet, a mely most előttünk fekszik.

Magyar czime: Elkésett levelek.
 Es ha van kifogásunk a fordítás ellen, akkor ezt legfeljebb a címre nézve hangoztathat-

* Elkésett levelek. A hatvanötödik eredeti kiadásból fordította Miklós Jenő. Budapest, 1904. Szilágyi Béla kiadása.

juk, bár bajos lenne másképp találóbban, egy könyv czimzésére alkalmasabb módon visszaadni, a mit a szerző eredetiben így mond: Briefe, die ihn nicht erreichen. Miklós Jenő, a fővárosi hírlapíró-gárda tagja, maga is érezte ezt és azért — szokatlan, de helyes dolog — a magyar czim alá bizgyszította a németet is.

Maga a könyv hallgat róla. A mikor megjelent az első kiadás, nem szerepelt a könyvön a szerző és nem szerepel a hatvanötödik kiadás sem, amelyből a fordítás készült, de időközben a sok kutatásnak, nyomozásnak volt valami fogantatja és megirták a lapok, hogy a Kinában meggyilkolt Ketteler báró egy női rokona írta volna az Elkésett leveleket. Meglehet, hogy úgy van, meg lehet, hogy nincs. Szinte jobb szeretjük, ha az Elkésett levelek szerzője is miként annak idején Scott Walter, megmarad a nagy ismeretlennek.

A levelek írója — még a keresztnévét sem tudjuk, csak annyit olvasunk ki sorából, hogy asszony — Kinában megismerkedik egy fiatal tudóssal és mély vonzalom keletkezik közöttük. Nem szólnak róla. Az asszony nem szabad. Berlinben — gyógyintézetben — él a férje. A szegény menyecske a fivére társaságában járja be a világot. Bátyja kereskedő, ő maga festészetet űz. A jó barát ösztönzésére vissza-

térnek Európába és intézi leveleit Kinába a tudóshoz, a ki sárkánybirealmának belsejében jár, kutató utján. A leveleket mind Shanghaiba küldi, majd ott leli őket a tudós. Ah, hiszen időközben az a boldogtalan elmebeteg férj megvált az élettől, az asszony felé régen nélkülözött boldogság inf. Es a miről nem mert szólni, az a benső érzélem ki-kicsillámlik a leveleiből.

De jönnek a nyugtalanító hírek Kinából. Hoffer hittérítő megjelenik New-Yorkban a menyecske házában és elmondja, hogy a boxerek mozgolódnak. Es az erről szóló levelekben bámulatos plasztikával domborodnak ki előttünk a nemrég lejátszódott események rajzai, azok a végzetes zavargások, amelyek színhelye különösen Peking és ott az angol követség épülete volt, a melyben dicső védelmi harcot folytattak az ott ostromolt európaiak. Magyar vér is folyt ebben a küzdelemben, magyar szív is megdobban annak a hatalmas küzdelemnek az emlékére. Megtudja most már az asszony, hogy a tudós azért sürgette, hogy térjenek vissza Európába, mert jól sejtette a bekövetkező veszedelmeket. Az asszony mind idegesebb és türelmetlenebb hangon írja leveleit. Egymást érik az ellentmondó hírek, de a Shanghaiba küldött levelek nem jön válasz. Mi történt?

vig czimborák, no meg leginkább a szépasszony-feleség kedvéért mindenáron meg akart tanulni magyarul. Erős, nehéz karja volt a németnek, úgy hajladozott kovácsműhelyében kalapácsa alatt a vas, mint a nádszál. Hanem a feje, az talán még nehezebb volt, a nyelve talán még nehezebben járt rá a magyar szóra. Jól eljárt már feje fölött az idő, de bizony még mindig alig törte a magyar nyelvet. S mikor egyik régi katonapajtasával találkozott, aki azóta már szépen elmagyarosodott, keservesen fakadt ki előtte, hogy még, ha száz évig tanulna, akkor sem tudná megtanulni a magyar beszédet, anynyi ága-boga van. Majd minden második szava egyformán hangzik s neki ugyan csak jól össze kell szedni az eszét, hogy kitalálhassa, mikor melyiket gondolják.

— Mizeráb'le Sprach'! Gereg (kerék) iz á Rad, greg (gyerek) iz á Bu, greg (görög) iz á Griech'.

Fegede (főkötő) iz á Haubn, fegede (fekete) iz schwarz — na, und die Postmász-trin hást á fegede (Fekete).

Az agonizáló liberálizmussal szakasztott úgy vagyunk, ahogy az anekdotabeli német volt a magyar szóval. A liberális zászló alatt manap egyéniségüket, lelki világukat, politikai ideáljukat, gondolkodásmódjukat és cselekvésüket tekintve a legheterogénebb elemek állanak. Hívők és atheisták, konzervatívek és radikálisok, önzetlenek és panamisták, kuruczok és Bach-huszárok. Ember legyen, aki a temérdek ellentétes és mégis egynevű — liberális politikai között kiismeri magát.

Nyilvánvaló, hogy az ilyen agonizáló, félrebeszélő rendszer, amely a politikai látóhatár borujának legfő okozója, a nemzetet válságos helyzetéből kivezetni többé nem tudja. Ez a rendszer immár nemcsak uralomra nem való, de már egyáltalán nem is életre való. Olyan sereg, amelyben a vezérkar is mást akar, a zászlótartó is mást akar, a legénység meg pláne egészen mást akar, az olyan hadsereg nemcsak hadviselésre nem ké-

pes, de fenmaradni, élni sem tudhat sokáig. Nem is hadsereg az ilyen, csak ellentétes elveknek és természeteknek, részben közös zsoldért és zsákmányért, másrészt meg a véletlen szeszélyes játékából egybesereglett sokasága, amelynek a kebelében dúló százféle ellenségeskedés következtében, előbb-utóbb szét kell hullania, szét kell zúllenie csufosan.

Akik megmosolyogták a katolikus sajtót, valahányszor a liberális kormányrendszer csődjéről írt, most nyissák ki szemüket s akkor lehetetlen észre nem venniök a liberálizmus tehetetlen összerokadását a törvényhozás palotájában, a vármegyék zöld asztalai mellett és nem sokára majd a választókerületek urnái előtt is.

A liberálizmus napja lehanyatlófélben van a magyar közélet egéről. Nem vérpiros, poétikus napszállat ez, amely biborpalástba takarja a látóhatárt szemünk, szívünk gyönyörűségére, hanem ködös, esős novemberi alkony, amely piszkos, hamuszínű felhőkbe burkolja a sápadt napot. Örülünk, hogy végre lesz, hálálkodunk, hogy nagysokára egyszer már elmulik és várva-várjuk közéletünk tiszta hajnalát, amelynek felkelő napja a keresztire veti első sugarát.

Bánffy főudvarmester fölmentése.

Báró Bánffy Dezső főudvarmester tudvalevőleg ismét az aktív politika terére lép az általa alapított új párt élén, s már napokkal ezelőtt megirtuk, hogy főudvarmesteri állását a végéből elhagyja. A fölmentő királyi kézirat a hivatalos lap legújabb számában jelent meg a következő ridög és rövid szöveggel:

Kedves báró Bánffy! Előterjesztett kérelmére önt a magyar főudvarmesteri méltóságtól ezennel kegyelemben fölmentem.

Kelt Bécében, 1904. évi március hó 5-én.

FERENCZ JOZSEF s. k.

Gróf Tisza István s. k.

— Ha csak egy betűt hallanék önről! . . . Oh ez a folytonos kétkedés, ez a vágyódás, ez a tudni vágyás és mégis ez a rettegés a tudástól!

Kitűnik, hogy a tudós ott van az ostromlottak közt . . . Ma azt hirdetik az újságok, hogy a felszabadító csapatok utban vannak, másnap azt jelentik, hogy, a segítő csapatokat visszaszorították és végre hitelesen sürgönyzik, hogy az ostromnak vége, a nagykövetség felszabadult. Ah, hogy ujjong itt a szív, mely a sok gyötürő hírtől annyit szenvedett.

Az asszony, a ki a nagy veszedelem érzete közben kitérte már szívét szerelmének, most már nem bír örömeivel.

— Végre, végre! — írja. Tehát valóban igaz? A követek első táviratait hozzák a lapok. Megmentve, igazán megmentve ismételtlen és újból és újból. A mióta az első hírek megjelentek, azt sem tudom mit teszek, mit beszélek, nem tudom, nevetek-e vagy sírok! Hiszen szinte hihetetlen előttem, hogy az egyszerű a reménységnek legyen igaza és nem a kétségbeesésnek. Es szívemnek ebben az örömben, a mely egész az égisz tör, azután remegve fél és kérdi, tehát igaz ez, igaz ez, ezekben az első pillanatokban, mintha ön itt lenne közvetlen mellettem, mintha mindezt együtt éltük volna át. Hiszen az lehetetlen, hogy ilyen nagy boldogság betöltsön az én egész lényemet, ön pedig mit se tudjon róla. Bizonytal tudja!

Hiszen oly tisztán érzem, hogy itt van egész a közelemben, ha ezek a szegény, kiserült szemeim nem is láthatják önt.

Telve reménységgel írja tovább:

— Nemsokára viszontlátjuk egymást! Eljön az a szép este, a melyen együtt fogunk ülni az aranyfővényes parton, elnézünk messze a tengeren, a mely a viharos napokon átküzdötte magát most a nyugalomig és a viszontlátás oly boldogsága lesz bennünk, hogy soha semmiféle nyelv még nem találta ki reá illő kifejezést, hogy majd alig mertünk lélegzeni, hogy a másodperceket örökkévalóságokká változtatnók. Igen, így, egészen így lesz.

Aztán jön a tragikus fordulat, a melylyel végtelen poézissal békit ki az asszony fivérének utószava.

Mélabus vége a könyvnek, amely igazi gyönyörűséget okoz a maga szívéllyességével, keresetlen humorával, bensőségével.

Az orosz-japán háboru kelet felé irányítja figyelmünket. Ilyformán a könyvnek ebben a tekintetben is bizonyos aktualitása volna. De igazán nem szorult rá, hogy ezt a szempontot is hangsúlyozzuk. Ez a regény aktuális lesz mindig, a míg szép könyveket szívesen fognak olvasni. Es irodalmunk nyereségének kell tekintenünk, hogy magyar nyelven is megjelent.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, márc. 10.

Elnök: Perczel Dezső

Megnyitván az ülést, a jegyzőkönyv hitelesítése után bemutatja a beérkezett irományokat. Ezek között a Bodajkon megválasztott gróf Széchenyi Miklós mandátumát és a miniszterelnök átiratát, melyben tudatja a Házat, hogy ő Felsége elfogadta báró Bánffy Dezsőnek főudvarmesteri állásáról történt lemondását.

Szavazás.

Ezután következett a névszerinti szavazás.

Elnök: Újból felteszi a kérdést: elfogadják-e a Ház gróf Tisza István indítványának napirendre tűzését, vagy nem? Szavazásra kihuzza a »J« betűt. (Felkiáltások a baloldalon: Jaj! Jaj!) Az ülést öt percze felfüggeszti.

Szünet után

Elnök: Ujra megnyitván az ülést, ismételtlen felteszi a kérdést. Ezután névszerint szavaznak.

A »Z« betűnél Zichy Jenő nevének olvasásánál Zichy felkiált: Nem, soha! Az ellenzék megéljenezte.

Ugyszintén »nem«-mel szavazott Apponyi Albert gróf is, akit szintén zajosan megéljeneztek.

Ballagi Géza »igen«-nel szavazásánál nagy zaj az ellenzéken.

Felkiáltások: Bodrogsár!

Ballagi Géza: Hát már szavazni sem lehet? (Nagy zaj.)

Megéljenezte az ellenzék még Erdődy Gyula grófot is, aki szintén »nem«-mel szavazott. Közben-közben gnyos megjelzéseket tettek egy-egy »igen« szavazatra. Hodossy Imre »igen«-nel szavazásánál tüntetőleg tapsolt a jobboldal. »Nem«-mel szavazott továbbá Batthyány Tivadar gróf is. Zajosan megtapsolták az ellenzéken.

Elnök: Osszegezi a szavazás eredményét, mely szerint 238 szavazott igennel, 107 nemmel. Távol voltak 107-en. Így tehát a Ház többsége elfogadta, hogy Tisza indítványa napirendre tűzessék.

Tisza István gróf a Ház asztalán levő összes törvényjavaslatokat a kormány nevében visszavonja.

Felkiáltások balról: Szegény póttartalékosok!

Lengyel Zoltán azon az alapon, hogy a visszavont indítványokat bármely képviselő magáévá teheti, — magáévá teszi az ujonczjavaslatot s kéri, hogy folytassák annak tárgyalását. Nehogy azonban saját javaslatában ujonczokat kelljen megszavazni a közös hadsereg részére, a részletes tárgyalásnál módosításokat fog beadni a magyar vezényszó, a két évi szolgálat és a létszám leszállítása ügyében. (Zajos derűlttség.) Ore akar lenni a házszabályoknak s ragaszkodik minden jogához, melyeket a házszabály biztosít.

Elnök szerint Lengyel nem teheti magáévá az ujonczjavaslatot, mert ezt csak a rendes tárgyalás során tehetné volna meg. (Nagy zaj a balon.)

Thaly kérése.

Thaly Kálmán kérdést intéz a kormányhoz a bentartott katonák és a behívott póttartalékosokról. (Nagy zaj). Szólónak a pártja csak a behívott póttartalékosok érdekében állott el az obstrukciótól, mert azoknak a behívásá t a felelősséget elhárítja magától. (Zajos helyeslés és taps a jobboldalon). Nemcsak a kormányhoz, hanem az obstrukciók hazafiaságához is folyamodik, hogy tegyenek valamit a behívott katonák ügyében. Bocssásák át a Házszabálymódosító indítványt. Még az utolsó pillanatban is kész békejobbot nyújtani. (Taps a jobboldalon és a Kossuth-párton.)

Tisza ajánlata

Tisza István gróf miniszterelnök: A hazafias felszólalásra kijelenti, hogyha a Ház min-

den oldala kötelezettséget vállal arra, hogy az 1903-ik évi ujonczjavaslatot keresztülbocsátja, — akkor kész visszavonni a házszabálmódosító indítványt. (Zajos taps a jobboldalon.)

Thaly Kálmán odalép a miniszterelnökhöz és kezét fog vele, mire a jobboldal újból tapsolni kezd s a szabadelvűek tömegesen gratulálnak Thalynek.

Elnök az ülést felfüggeszti.

A pártok biztosítása.

Szünet után

Ugron Gábor barátai megbizásából szól. Az 1903 évi ujonczjavaslat átbocsátásához hozzájárul azzal a feltétellel, melyet a miniszterelnök felajánlott: hogy visszavonja a házszabálmódosításról szóló indítványt. Kellőképpen teljesítették kötelezettségüket, mert a lehetőségig küzdöttek, bár erejük már kifogyóban, ami megmaradt, az nem volt elégséges arra, hogy a nemzet jogait kivívja. Az ujonczjavaslat gyors letárgyalásához is hozzájárul, minden hátsó gondolat nélkül.

Zichy Aladár gróf a néppárt nevében örömet fejez ki, amiatt, hogy a hazafias aggodalmak győzedelmeskedtek minden pártban e nagy pillanatokban.

Szentiványi Arpad is hozzájárul a meg-egyezéshez.

Az indítvány visszavonása.

Tisza István gróf a Ház engedelmét kéri arra, hogy az ujonczjavaslat visszavonásáról szóló nyilatkozatot tekintse meg nem történetnek, a **házszabálmódosító indítványt pedig visszavonja.** (Zajos taps a jobboldalon.)

Elnök indítványára a holnapi ülés napirendjére kitűzték az ujonczjavaslat tárgyalását.

Ezután az **elnök** egy órára felfüggeszti az ülést.

A szabadelvűpárt zajosan éljenzi Thaly Kálmánt és sorra mennek hozzá gratulálni.

A japán-orosz háború.

Mai táviratok megerősítik a hírt, hogy az orosz hajóraj megsemmisült. A táviratok jelentése szerint a japán hajórajnak Wladivoszto- tok bombázásával az volt egyedül a célja, hogy kikémlélje, vajjon a négy orosz hajóból álló hajóraj a wladivosztoiki kikötőben áll-e? Miatán meggyőződtek arról, hogy az orosz hajóraj a nyílt tengerre ment, keresésére indultak s azt megsemmisítették. Mindazonáltal ez a hír még újabb megerősítésre szorul, jól lehet értékéből semmit sem von le az, hogy az orosz távirati ügynökség mélysegesen hallgat róla.

Egyidejűleg egy másik japán hajóraj a sárga vizeken Port-Arthurt bombázza s a mint későbbi táviratok megerősítik, a »bevehetetlen erőd«-ben nagy kárt tett.

A tegnapi nagy eseményekről szóló távirataink itt következnek:

Wladivosztoik.

Madrid, márczius 9. Egy interpellációra válaszolva kijelenti Añie belügyminiszter, hogy a rend Valladolidban ismét teljesen helyreállt. Azt remélik, hogy a kedélyek meg fognak nyugodni.

Orosz sebesültek.

London, márczius 9. Az admirális első lordja a libai tisztek anyáitól és nejeitől, valamint a libai asszonyoktól táviratot kapott amelyben említettek is arra kéri, hogy fejezze ki a Talbot angol czirkálóhajó kapitányának és legénységének szívből eredő határtalan köszönetüket amaz emberséges bánásmódért, melyben a csemulpoi ütközetben megsebesült orosz legénységet a Varjak és Korajec megtámadása

után a Talbot hajón részesítették. Earl of Selburne a libai angol alkonzul útján köszönetet mondott a táviratért és megizentette, hogy az angol flotta mindig örül, ha a barátságos nemzetek tengerészeinek ilyenmő segítséget nyújt.

Port-Arthur.

Pétervár, márczius 9. A Neue Freie Presse értesítése szerint Starck tengernagy neje megzáfolja azt a híresztelést, hogy névnapja alkalmával, mely a port-arthuri első éjjel támadási idejére esett, táncmulatságot adott volna. Alexejev tengernagy nővére az admirálisnak február 11 éről kelt levelét teszi közzé, amely a híresztelést közvetve megzáfolja.

Kitüntetett orosz katonák.

Pétervár, márczius 10. Hivatalosan jelentik: A Csemulpo mellett tanusított hősiességéért a Varjak czirkálóhajó és a Korejec ágyunaszád parancsnokai a IV. osztályu György-rendet, a két hajó tisztjei és orvosainak a Szaniszló-rend II. és III. osztályát adományozták. A legénység a György-rend katonakeresztjét kapta.

Az orosz »hősök« dicsérete.

Pétervár, márczius 9. Az orosz távirati ügynökség wladivosztoiki magántudósítója jelenti mai kelettel: Alexejev tengernagy értesítette az erőd parancsnokát, hogy a czár elrendelte, hogy a helyőrségnek és a város összes védelmezőinek fejézzék ki tűzkereszt-ségük alkalmából legkegyelmesebb szerencse-kívánatait és azt a meggyőződését, hogy valamennyien testükből élő sánctot fognak alkotni az erődnek az ellenség támadásával szemben való megvédelmezésére. A helyőrségben és a lakosságban ez az üzenet örömteljes megindulást keltett.

Nagy tengeri ütközet.

London, márczius 9. A Pösszjet öbölnél lefolyt nagy tengeri ütközetéről a Reuter ügynökség a következőket jelenti: Márczius nyolczadikán az orosz hajókat kereső japán hajóraj megtámadta az orosz hajórajt s két órai erős harc után megsemmisítette.

New-York, márczius 9. A New-York Herald haditudósítója jelenti Tokióból:

A négy orosz hajóból álló hajóraj egészen megsemmisült. A »Gromoboj« és »Rosszija« orosz hajókat, miután harc képtelenné tették a japánok elfogták, a »Bogatyr«-t pedig felrobbantották. A japán veszteség ismeretlen.

Port Arthur bombázása.

Páris, márczius 9. A Havas-ügynökség jelenti Tiencsinből: Egy japán hajóraj tegnap óta bombázza Port-Arthurt. Az erődök ágyúi a japán hajókban semmi kárt nem tesznek. Egy orosz czirkálóhajó elmerült. A japán bombák az erődökben nagy kárt tettek.

Fölrobbantott hadihajó.

Algir, márczius 9. Amint a D'Assas nevű kelet felé tartó czirkálóhajó ma átvonult a kikötő bejáráján, egyik kazáncsőve felrobbant. A kazánrobbanás folytán négy ember súlyosan megsérült. A hajó kénytelen volt ismét horgonyt vetni a kikötőben.

Oroszország reményei.

Pétervár, márczius 9. A Figaro pétervári tudósítója meginterjúvolta Szakarov tábornokot, az orosz vezérkar főnökét, aki a következőket mondta:

— Az oroszok legalább négyszázezer embert fognak Mandsuországba küldeni, míg Japánország legföljebb kétszázézer embert állíthat a harctérre. Semmit se fogunk a véletlenre bízni; egészen bizonyosak akarunk lenni arról, hogy győzni fogunk és a japánokat meg fogjuk semmisíteni és a négyszázezer ember a minimum. Igaz ugyan, hogy a csapatok szállítása nagyon sok időt, néhány hónapot igényel, de ez nem tesz semmit.

Városi közgyűlés.

— Első nap. —

Tegnap délután viharos ülésre készültek a városatyák. A kitűzött tárgyak között több kiváló fontosságú volt, amelyeknél hosszabb vitára volt kilátás.

A villamos vasut ügye egészen csendben, egyetlen hozzászólás nélkül ment keresztül.

Aucál hosszasan vitakoztak azonban a villamosmő költségeinek előterjesztésénél. Nem annyira az összeg nagysága, mint inkább az a körülmény tüzelte fel a városatyák egy részét, hogy a tanács minden felhatalmazás nélkül ment bele a százezres tulkiadásba. A felszólások során olyan indítvány is szőnyegre került, hogy fejezze ki a törvényhatóság rosszallását a tanács eljárása felett, míg mások elismerésüket nyilvánították a tanácsnak.

A vége az lett, hogy a tanács előterjesztését elfogadták.

A közgyűlést ma folytatják, még 30 ügy vár elintézésre.

A tanácskozás lefolyása a következő volt:

Beöthy László főispán elnöklete alatt jelen voltak:

Bozóky Béla, Hlatky Endre, dr. Hoványi Géza, dr. Konrád Márk, Mezey Mihály, dr. Molnár Imre, Nozák Rezső, Ováry Lajos, dr. Pácz Sándor, Rác Mihály, Schöpflin Agoston, Stark Gyula, dr. Stocker József, dr. Altmann Jakab, Balogh Döme, Bertsey György, Czeglédy Jeremiás, Déry János, dr. Halász Lajos, dr. Kecskeméty Lipót, M.helfy Adolf, Milibák József, dr. Radó Ignác, dr. Sarkadi Lajos, Schütz Albert, Sulyok István, Széles Lajos, Weisz Károly, Berger Dániel, dr. Dési Géza, Feldmann Izidor, dr. Friedländer Sámuel, Gábel Jakab, Reismann Mór, Szmekta György, Aufrecht Mór, Barts Sándor, Bognár Sándor, dr. Gyémánt Jenő, Janky József, dr. Kazay Kálmán, ifj. Kohn Sámuel, Kugler Albert, Ländler Ferencz, Miskolczy Barnabás, dr. Moskovits Miklós, Munk Jakab, Müller Salamon, Oláh Ferencz, Papp György, Pekanovits Imre, Rothbart Bernáth, Rádó Ödön, Rendes Vilmos, id. Rimanóczy Kálmán, ifj. Rimanóczy Kálmán, Révész Jakab, pr. Schweiger Ede, Steiner M. Albert, Schenker Mihály, Szálender Károly, Weiszlovits Adolf, Rimler Károly, Bordé Ferencz, Eleméry Ferencz, Gerő Armin, Komlóssó József, Darvassy Lajos, Lukács Ödön, Dús László, Tóth Márton, Sztarill János, Szántó Lajos, dr. Baróthy Akos, Kőszeghy József, Ragány János, Gesztesi Ödön, Szűts Géza, Hegedüs Géza, Jablonszky Emil.

Bordé Ferencz főjegyző felolvasta a polgármester navi jelentését, amelynek a közgazgatásra vonatkozó érdekesebb adatait már közöltük. — Felemlíti még a jelentés, hogy néhai Fascho-Mays Sándor miniszteri tanácsos ravatalára a város nevében koszorút helyezett, Moskovits Adolf szeszgyáros 40 évi munkásság után visszavonult s ez alkalmából 4000 koronát ajándékozott azon célra, hogy annak kamataiból szegény iparos tanulók tovább képeztesse. Végül több adományról számol be, s bejelenti, hogy Markó J. szobrász Szilágyi Dezső mellszobrát a városnak ajándékozta.

A jelentést tudomásul vették s az ajándékokért köszönetet szavaztak.

Interpellációk.

A polgármesteri jelentés kapcsán felszólalt **Balogh** Döme biz. tag. A mező-telegdi Biharszilágyi olajgyár a Körözsbé állandóan bocsátja a fertőző petróleum- és vitriol-salakot. Mostanában különösen lehet látni ezt a Körözsbén. A múlt hét péntekjén tömegesen nézte a közönség a Kishidnál, hogy az egész vizet vastagon borította az uszó petróleum. (Ez teljesen igaz). A vízvezeték tehát továbbra is ki van téve a fertőzésnek. Kérdi, hogy mi történik a veszély elbáritására? — Rámutat még az újvárosi postahivatal helytelen elhelyezésére. A Nagypiacz-téren levő posta kívül

esik az úvjárosi kereskedelmi gócponton s ennek előnyösebb elhelyezését sürgeti.

Gábel Jakab a megélhetés drágaságát panasolja. Különösen a hus drágább Nagyváradon, mint akár Budapesten, mert nálunk a hus rossz és negyedrészből csonttal adják. A polgárság ki van szolgáltatva a mészárosoknak. A hatóság tegyen valamely intézkedést ennek a bajnak a szanálására.

A polgármester válasza.

Rimler Károly a Körözs fertőzése dolgában kijelenti, hogy az ügy a törvényes mederben van. A felső foku határozat kielégíti a város érdekét, de felebbezés alatt áll s így várni kell a további döntést. Ennek mielőbbi meghozatalát sürgetni fogja. — Az úvjárosi posta elhelyezése tárgyában érintkezett a postaigazgatósággal, de még egy ideig fennáll a mostani helyiségre a szerződés. Annak idején eljár a kérdésben. — A hus drágasága dolgában a hatóság alig tehet valamit. A közönség nincs kizsákmányolva, mert hisz a mészáros iparosok mind szegények.

A polgármester választát tudomásul vették.

*

A belügyminiszter a szikvizadóról szóló szabályrendeletet, valamint az új vámszabályzatot jóváhagyta. A leiratokat tudomásul vette a közgyűlés.

Budapest székesfővárosnak az építő iparosok követelése és a munkások béreinek biztosítása tárgyában az igazságügyminiszterhez küldött feliratát pártolta a közgyűlés s e tárgyban hasonló értelmű feliratot küld a miniszterhez.

A villamos vasut.

Említettük már, hogy a közúti vasúttársaság elfogadta és aláírta a villamos vasut részére szükséges áram szolgáltatására vonatkozó szerződést. Ebben évi 300000 kilowatt fogyasztást biztosít s évi 350000 kilowattig 13 fillért fizet kilowattontként.

A törvényhatóság minden vita nélkül, egyhangulag elfogadta a beterjesztett szerződést.

A régi városház eladása.

A főútczai régi városháza eladását a törvényhatóság elhatározta. Az első árverés eredménytelen volt. Az új árlejtésnél Stern Miklós a kikiáltási árat: 82600 koronát ígért. A tanács az ajánlat elfogadását ajánlotta.

Dr. Hoványi Géza ellenzi az épület eladását, mert az ígért ár 4%-os kamata könnyen bevehető az épülethől. A jövedelmezőségre kísérletet sem tett a tanács. Ha bazároknak átalakítják, meghozná a jövedelmet. Most is az a véleménye, hogy a nyugdíjalap részére építtesse fel a város. Meggyőződése, hogy az eladás kárral jár s ezért javasolja, miszerint a tanács kísérelje meg a ház jövedelmezővé tételét s tanulmányozza a felépítés kérdését. A tanács javaslatát nem fogadja el.

Dr. Radó Ignác ellenkező véleményben van, s helyesli az eladást, mert a város nem bajlódhat bérlőkkel. A kérdéses épület úgy sem valami kapós, ezt megmutatta a kétszeri árverés. A tatarozás kárral jár s csak az üres boltokat szaporítanánk.

Rimler Károly igyekezett eloszlatni Hoványi aggályait. A megkérdezett építések megmondták, hogy a felépítés nem fizetné ki a költségeket. Tatarozni sem érdemes. A becsárt elérte a város s a Fő-utczát is emelni fogja, ha eladja az ócska házat.

Dr. Hoványi Gézának meggyőződése, hogy a városnak nincs szüksége az eladásra. Veszítai sem fog a város, mert az ideiglenes rendezés behozza a kamatot.

A többség a tanács javaslatát fogadta el.

A 180 000 korona tulkiadás.

Már a pénzügyi bizottság ülésén nagy rezenzst kellett a villamosmü építéséről és berendezéséről összeállított számadás, a mely szerint a mü 330.000 koronával többbe került, mint amennyit erre a célra eredetileg előirányoztak. Ebből 184.000 korona kiadásra nem adott a közgyűlés felhatalmazást.

A többkiadást a tanács szerint a magánvilágítás nagymérvű bejelentése folytán kellett eszközölni kibővítésekre.

A fedezetre nézve azt javasolja a tanács, hogy vegyen fel a város még 300.000 korona kölcsönt s a megmaradó 120.000 korona összeget csatolják villamosmü forgótőkéhez.

Halász Lajos részletesen foglalkozott a számadás adataival s azt látja, hogy 400.000 korona a többkiadás, amelyből 184.000 koronát nem jelentettek be a törvény ellenére a közgyűlésnek. Ez indokolatlan s megsértette a tanács a közgyűlés hatáskörét. A költségelőirányzat rossz volt. Egyes dolgokra nem is irtak ki pályázatot s így Ganzé lett a munka. A kéményt kifejeztették a költségvetésből, a kazánfalazás és szénraktárral együtt. Ezeket mind felhatalmazás nélkül építették. Így aztán a villamosmü 1.073.000 koronába fog kerülni, pedig csak 960.000 koronát szavaztak meg. A tanács nem járt el körültekintéssel. Lényeghibák is vannak. Egy gép nem jó s Pfeifegetemi tanár kétszer megvizsgálta s aggályát fejezte ki. A törvényhatóságot lépre akarták vinni, azért csinálták kisebb költségvetéstr Hibáztatja a Ganz-czéget, továbbá a miniszteri szakértőt, akinek tudni kellett volna, hogy mibe kerül egy ilyen nagy mü. Hogy bizzanak meg most ez átvételnél egy ilyen szakértőben. A polgármester köteles lett volna bejelenteni a tulkiadást. Ha nem tudta, annál rosszabb. A pénzügyi bizottságban megütöztést kellett a jelentés s nem is tárgyalták, hanem kinyomatták s most egyenesen a közgyűlés elé áll vele a tanács. Indítványozza, hogy a közgyűlés fejezze ki a tanács eljárása felett rosszaságát; a végleges átvételhez két elektrotechnikus kiküldését kérik a minisztertől; a fedezetre vonatkozólag pedig adják ki a jelentést a pénzügyi szakbizottságnak.

Rendes Vilmos a miniszter szakértőjét: Hollós József műszaki tanácsost okolja, mert ő bírálta felül a költségvetést. A tervet a Ganz-czég készítette s az egész város világítása volt kikötve, 77 utczát a magánvilágításból mégis kihagytak. Ugy kellett volna a tervet készíteni, hogy 10 évi fejlődésnek megfelelően. Számítással csinálták a tervet és költségvetést, mert ha megmondják, hogy 1 milliónál többbe kerül, nem szavazták volna meg, hanem a gázt is fenntartották volna. Beugratás volt a Ganz-czég czélja. Kifogásolja, hogy 22 koronáért primitív lámpákat adott a Ganz-gyár. 1 millió 97 ezer koronáért olyan berendezést kapott a város, ami szegénytelen. Aki az építésnél közreműködött, az átvételnél nem vehet részt. Sajnálatát fejezi ki, hogy így építették az egész müvet; 4—5 év múlva óriási újabb kiadása lesz a városnak. Indítványozza, hogy írjon fel a város a miniszterhez, miszerint a végleges átvételhez, mivel Hollós a munkálatoknál a felügyeletet teljesítette, más szakértőt küldjön ki.

Dr. Friedländer Samu áldja a végzetet, hogy így történt a dolog. Házi kezelés útján kellett a villamos világítást megoldani. Hogy a költségvetés irreális volt, a városra nem hátrányos és örül, hogy a Ganz-czeggel szerződünk. O a Ganz-gyár mellett dolgozott s most meg van elégedve önmagával. A tanács legkorrektebben járt el. A gázgyár megvételével senki elő ne álljon, mert a villamos világítás gyönyörűen sikerült. A tanács már megkapta azt a magán megrendelést, aminek jövedelméből a több kiadást fedezi s még lejjebb is lehet szállítani a villany árát, a gázgyár pedig nem tud haszonnal dolgozni s mint érett gyü-

mölcs hull a város ölétébe. — Természetes, hogy a fedezetre kölcsönt kell venni. Ha előbb bejelent a tanács a többkiadást, haszon nem lett volna előle. Elismerés illeti a tanácsot. Köszönettel veszi tudomásul a jelentést.

Rimler Károly polgármester azt igyekszik kimutatni, hogy nem oly nagy összeg az a tulkiadás, csak mintegy 84000 korona, amit nem jelentettek be a közgyűlésnek, a többit megszavazta a törvényhatóság. Védi a Ganz-czéget azzal, hogy a magánfogyasztók örvendetes szaporodása okozta a 80000 korona többkiadást. Vannak a villamos építésből tanulságok s ezeket levonják; különben a felelősséget elvállalja. (Taps.)

Dr. Hoványi Géza nem helyesli a támadást, mikor ilyen nagy mü, ilyen megvalósítása be van fejezve. Az a hiba, hogy a villamos igazgató későn lett kinevezve. Ha ez előbb történik, a házi vezetők összegét nem a város fedezi. De a mü kitűnő s így ezt sem sajnálja a polgárságtól. A város mikor a tanács korábbi javaslatát elfogadta, elfogadta egyben a konzekvenciákat is. Még most sem tudják, mibe fog kerülni a villamos mü; a mostani összeg nem végleges. Mikor a gépek emelését kérte a tanács, tudvalevő volt az egész bővítés. Bővíteni kellett a telepet a villamos vasutért is és az ipari motorok miatt. A jelentés helytelen. Egy félreértésből támadt a riadalom, hogy a mü félmillióval többbe került, holott csak kerek 100000 koronáról van szó s ez konzekvenciája a multnak. A közgyűlés által kiküldött bizottság minden kiadást javasolt. Ilyen körülmények közt nem lehet a tanácsot megtámadni, hanem csak köszönettel tartozunk neki. Elismeréssel fogadja el a tanács jelentését.

Dr. Radó Ignác szerint haszon nélkül és indokolatlanul egy fillér sem ment el. A jelentés rossz, mert az üzemköltség is fel van benne számítva, pedig ez nem oda való. De hiba mégis történt, mert 3 hónap alatt be kellett volna jelenteni, hogy többkiadás lesz. Csak azért mondja ezt, hogy a jövőben precedensül ne szolgáljon.

Déri János a jelentés ellen szólott, míg **Aufricht** dicséri a villamos müvet s helyteleníti az ellenkező felszólalásokat.

Dr. Kazay Kálmán azt helyteleníti, hogy felhatalmazás nélkül költötték el a nagy összeget. Jövőre ez ne történjék.

Balogh Döme a rossz gazdálkodást látja ebből a dologból is. — Nem szavazza meg a javaslatot.

Halász Lajos megjegyzéseket tett az előtte elmondottakra s míg rosszaló indítványát fenntartja, a szakértőre vonatkozólag oda módosítja indítványát, hogy az átvételnél a legnagyobb ellenőrzés vitessék keresztül.

A többség a tanács jelentését elfogadta.

A Fehér kereszt egyesület által létesített tejosztó intézmény segélyezésére évi 800 kor. összeget megszavaztak.

A fővárosi bizottság elnökül **Darvassy** Lajos tanácsnokot megválasztották; a főispán pedig becsilkké **Ováry** Sándor, **Guttman** József és **Kaczián** Károly bizottsági tagokat nevezte ki.

Az idő előrehaladván, elnöklő főispán az ülést berekesztette.

A hátralevő ügyeket ma, pénteken délután tárgyalják.

Katholikus Szabad Liceum.

Ismét zsúfolásig megtelt a főgimnázium diszterme a Kath. Szabad Liceum bőjti estélyére; úgy látszik, ezek vonzereje a közönségre folyton csak növekvőben van.

Első pont volt a két kis Dániel-fiu zongorajátéka. Először *Dániel* Lajos adta elő Liszt II magyar rapszódiját, majd *Dániel* Lászlóval együtt négy kézre Chován Kálmán művét. Két évvel ezelőtt már fellépett a két fiúcska a Katholikus Szabad Liceumban s így már a kedves ismerősöket köszöntötte őket a közönség. A két év alatt a két kis művész sokat haladt. Technikájuk tökéletesedett, játékoskodásban több lett az erő, változatosabb a kifejezés. Olyan precizitással játszik mind a kettő, a mely elég volna felülbírási is. A szép sikerben jelentékeny része van a mesernek, *Bátky* Endrének is. A közönség a két fiúcska remek játékát viharos tapsokkal jutalmazta.

Az estély fénypontja volt *Halász* Gyula szónoki beszédje *„A golgotai trón”* címmel. Már maga a szónoknak pompás, férfias organuma megragadta a közönséget; még inkább a remek, költői lendülettel előadott beszéd. A golgotai trón méltóságát, fenségét fejtegette *Halász*; de fejtegetése felülemelkedett a rendes konferencia-beszédek színterén. Athatott az azt bensőséges lelkesedés, költői erő, a kifejezések gazdagsága. A kerek kidolgozásu hatalmas, magas szárnyalásu beszéd, melyet tárgyánál fogva a nagyhéten közlünk, nagy hatást keltett s végül viharos tapsokkal jutalmazta a közönség a szónokot.

Utolsó pont volt *Rózsa* Ambrus éneke. Gyönyörű, férfias, erőteljes tenorhangon énekelte el egy áriát Beethoven *„Krisztus az olajfák hegyén”* cz. oratóriumából. Az egész termet betöltötte a gyönyörű tenor s a remekül, érzéssel előadott énekszám, melyet *Belezna* Antal kísért zongorán diszkrétül, finom ízléssel. Természetes, hogy a közönség az éneket viharos tapsokkal jutalmazta.

A jelenlevők közül a következőket sikerült összejegyezzük:

Urhölgyek: Bőszörményi Gézané, Bőszörményi Tildus, Bodnár Gyuláné, Bodnár Irénke és Malvinka, Bátky Endréné, Butyka Lajosné, Belezna Antalné, Beszedits Ilonka, Dániel Lajosné, Erőss Rezsóné, Ferdényi Olivérné, Eerdényi Ilonka, Fényes Endréné, öz. Grunwald Fenrikné, Herkner Péterné, Herkner Elvira és Szidike, Harrach Józsefné, dr. Imrik Péterné, Imrik Mártha és Bella Jerzsák Mariska, öz. Krüger Viktorné, öz. Krenz Ferenczné, Kugler Antal ezredesné, Kappel Györgyné, Kiss Elekné, Katona Bálintné, öz. Kutka Gézané, Kutka Bella, Kakas Istvánné, Kovács M.-né, dr. Molnár Imréné, Molnár Jolánka, Márkus Rózsa, Márkus Jánosné, Nyisztor Józsefné, öz. Nagy Gyuláné, Nagy Ilona, Obendorf Hermina, Olasz Ilona, Peiser Sárika, Patzkó Aladárné, Popovits Irénke, Pozsonyi Lászlóné, Pozsonyi Miczike, dr. Papp Oszkárné, Papp Ella, öz. Rózsa Lajosné, Rózsa Ambrusné, Rózsa nővérek, Stark Rózsa, Szentlélek Kálmánné, Szlafkay Józsika. Szemes Ilonka, Sebestyén Ilona, Sebestyén Edith, Szabó Ilona és Anna, Szántó Jozefin, dr. Tóth Mihályné, Tóth Etuska, öz. Vidovich Bonaventuráné, Vinkler Lajosné.

Urak: Fetsér Antal, Grócz Béla, Novotny S. Alfonz, Bodnár Gyula, Makucz Ernő, Dániel Lajos, Mayer Antal, Brém Lőrincz, Bőszörményi Géza, Belezna Antal, Kovács Mihály, Obendorf Károly.

UJDONSAGOK.

Támadás Radu püspök ellen.

— Bérbeadott uradalmi legelők. —

Az *Ujság* szerdai számában avatatlan, hamis hírforrásból származó, vakmerő támadás jelent meg *Radu* Demeter nagyváradi gör. kath. püspök ellen. E fullánkos cikkcske alapján valótlán értesülésből eredőleg vagy szándékos rosszakarattal azt írja, hogy a b-lényes-vidéki nyomorgó nép küldöttsége *Radu* püspököt arra kérte fényes nagyváradi palotájában, hogy a püspökségi birtokból bérbeadott legelők 100 koronás bérét engedje el vagy szállítsa le. A cikk írója czinikus gunyval megjegyzi, hogy

Radu püspök bár nagyon kegyesen fogadta a küldöttséget, kijelentette, hogy *sajnálja, de a bérből nem engedhet.*

E kirre vonatkozólag tudósítóknak alkalma volt a gör. kath. püspökség jószágkormányzójától felvilágosító magyarázatot kérni, s e beszélgetés eredményeképp a következő czáfolatot adhatjuk.

Először is köztudomásu, hogy Nagyváradon jelenleg sem fényes, sem fénytelen palotája *Radu* püspöknek nincs s az épülő palotában tudunkkal *Radu* püspök nem tartózkodik, sőt két hónap óta Nagyváradon sincs. Így tehát küldöttség Nagyváradon *Radu* püspöknél nem járhatott.

A mi pedig a legelő bérére vonatkozik, tájékozatlan valótlanul 100 koronát emlegetni, mert a legelő bére holdankint 20—40 fillér.

S e rosszakaratu támadással szemben az az igazság, hogy *Radu* püspök maga ment a lázongó falvakba, amint azt már egy alkalommal megirtuk s ott bérelengedéssről szó sem volt, hanem a községek legelői kérétek közvetlen bérbe az uradalomtól, amit a püspök méltányos ár mellett meg is ígért.

Sikkasztásért letartóztatott gazdatiszt.

A müncheni rendőrségtől érkezett távirat tudatja a nagyváradi ügyészséggel, hogy *Bleyer* (Balassa) Endre gazdatisztet tegnap letartóztatták.

Bleyer (Balassa) Endre *Schwarz* Gyula biharmegyei birtokos gyapoji gazdaságában könyvvezető és gazdatiszt volt a múlt év folyamán. Az év végén leszámolás nélkül nyomtalanul eltűnt s a számadások revíziójakor kintűnt, hogy 3000 forint hiányzik. Erre értesítették *Bleyer* szüleit, mire *Balassa* Endre levélben pörrel fenyegetőzött, s kijelentette, hogy egyetlen krajczár hiány sincs, csupán az ő jogos járandóságát vette magához, sőt még neki vannak követelései *Schwarz* Gyulával szemben.

Erre *Schwartz* Gyula bűnvádi feljelentést tett *Bleyer* (Balassa) Endre ellen sikkasztás címén.

Az ügyészség erre megindította a vizsgálatot, de *Balassa* Endre nyomtalanul eltűnt. Azóta elrendelte az ügyészség *Bleyer* nyomozását s most a müncheni rendőrség értesíti a nagyváradi kir. ügyészséget, hogy *Bleyert* Münchenben letartóztatták.

TAJEKOZTATO.

Márcz. 20. Szigligeti társaság felolvasó ülése.
Márcz. 24. Kath. Szabad Liceum böjti estélye
Apr. 14. Kath. Szabad Liceum záróünnepélye.
Prohászka Ottokár dr. szónoki beszédével (estély.)
April. 15. Szigligeti társaság közgyűlése.

* Az új egyetemi tanárok. Lapunk tegnapi számában vezércikkben adtunk örömmel hírt róla, hogy dr. *Prohászka* Ottokár, dr. *Kiss* János és dr. *Karácsonyi* Jánosnak egyetemi nyilvános tanárrá törént kinevezését O Felsőge aláírta s ma kerül nyilvánosságra. A kinevezés a hivatalos lap legújabb számában tényleg megjelent a következő szöveggel:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére a budapesti tudomány egyetem hittudományi karán dr. *Kiss* János egyetemi nyilvános rendkívüli tanárt a hittudományokra előkészítő bölcselet, dr. *Prohászka* Ottokár esztergomi papeveldei rendes tanár és lelkiigazgatót az ágazatos hittani és dr. *Ka-*

rácsosny János biharpüspöki-i esperes-plébánost az egyháztörténelem nyilvános rendes tanárrá a szabályszerű illetményekkel kinevezem.

Kelt Bécsben, 1904. évi márczius hó 4-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Berzeviczy Albert s. k.

A kinevezés osztatlan örömet keltett mindenütt, hiszen minh rom országos hírv tudós. Dr. *Karácsonyi* Jánost tegnap elárasztották üdvözléssel b-püspöki paróchiáján.

* A villamosmű költsége. Sokat vitatkoztak a tegnapi városi közgyűlésen a felett, hogy a nagyváradi villamosmű egy millió koronával többbe került, holott erre a célra csak 960,000. korona volt előirányozva. Mint halljuk, a most kimutatott összeg sem végleges, mert már eddig is jóval több kiadása van a villamos műnek, a rendes üzemen kívül, mint a tegnap bemutatott jelentésben fel van tüntetve. Értesülésünk szerint mintegy 1,300.000 korona az az összeg, amelybe a villamos mű kerül. Így tehát a közel jövőben ismét a közgyűlés elé kerül a villamos mű költségének kérdése. Az egészben az a megnyugtató, hogy most már a villamos vasut létesítése is bizonyosnak látszik, s a magánfogyasztók is örvendetesen szaporodnak. Eddig 14000 lámpánál nagyobb a magánfogyasztás. Csak aztán ne rontsák el a villany renoméját a tévesen kiállított számlákkal, amiről már több panaszt hallottunk.

* A vízvezeték kibővítése. A vízvezeték kibővítésének munkálata tárgyában a mai folytatagos közgyűlés határoz. A legolcsóbb ajánlatot, mint irtuk, egy budapesti cég adta be 21% engedménnyel, de mindjárt ez után *Madarász* és *Fianta* nagyváradi vállalkozó cég 19,2%-os ajánlata a legelőnyösebb. Mint értesülünk, a Fey és társa helybeli cég pótajánlatot adott be, amelyben kijelenti, hogy hajlandó 21% engedménnyel is elkészíteni a 130,000 koronára rugó munkálatokat. Elvileg erkölcsellenesnek kell tartani a pótajánlatokat, de ha a város pénztára és a helyi ipar szempontjából nézzük a kérdést, a méltányosság azt követeli, hogy ha a pályázatnál legelőnyösebb helybeli *Madarász* és *Fianta* cég hajlandó a 21%-os legelőnyösebb árat elfogadni, ez a cég bizassék meg az ajánlattal.

* Márczius idusa a középiskolákban. Ujabbkori alkotmányos életünk nagy forduló pontjának, 1848. márczius 15-ének emlékét a nagyváradi középiskolák ifjusága is megünnepli lobogó ifjai lelkesedéssel. A kath. főgimnázium nyilvános ünnepélye 15-én délelőtt fél 11 órakor lesz az intézet dísztermében a következő műsorral:

1. Kossuth-induló. Előadja az ifj. zenekar.
2. Elnöki megnyitó. Mondja *Grósz* Imre VIII. o. t.
3. A szabadság napja, Kozma Andortól, szavalja *Ormay* Kálmán VIII. o. t.
4. Ünnepi beszéd. Tanja *Fekete* Ferencz VIII. o. t.
5. Kuruczdalok. Eneklí az ifj. zenekar.
6. 1848. márczius 15-ének méltatása. Felolvassa *Konda* László VIII. o. t.
7. Talpra magyar! Szavalja *Lukács* Béla VIII. o. t.
8. Egyvleg. Előadja az ifj. zenekar.

A m. kir. állami főreáliskola hazafias ünnepege szintén délelőtt 10 órakor veszi kezdetét a tornacsarnokban, az alábbi műsorral:

1. Hymnus. Eneklí az ifj. dalárda.
2. Elnöki megnyitó. Mondja Weisz E VII. o. t.
3. Talpra magyar! Szavalja Sipos S. VII. o. t.
4. Hullámzó Balaton tetején . . . Hubaitól. Előadják Weisz J. VI. o. t. zongorán és Mazalik N. VI. o. t. hegedűn.
5. Unnapi beszéd. Tartja Gönczy J. VIII. o. t.
6. Bánk bán II. felvonás. Előadják Lévai O. VII. o. t., Klein J. VII. o. t., Fodor I. VIII. o. t., Farkas M. VI. o. t., Fischbein A. VI. o. t.
7. Petőfi. Endrődi Sándortól. Szavalja Fodor I. VIII. o. t.
8. »A magyar dal.« melodráma Kerner—Heroldéktól. Szavalja Weisz E. VIII. o. t. Zongorán kíséri Mazalik Nándor VI. o. t. Az előforduló dalokat és énekeket az ifjúsági dalárda adja elő.
9. Szózat. Eneklí az ifj. dalárda.

Az előadások az összes tanintézetekben szünetelni fognak a nemzeti ünnep alkalmából.

* Uj szobor Sal Ferenc-utczán. A váradoszai plébánia templom építése alkalmából felmerült az a terv, hogy a régi templom előtt, a főutcza gyalogjáró mellett levő régi, elavult fájdalmas szobrot a mostani helyéről hátrább, az új templom ajtajának tengelyével egy irányban helyezték el. Ezáltal sokat nyer a remek új templom látképe. Gondoskodás történt a l. sz. püspökség részéről az irányban is, hogy a mostani kopott kőszobor helyett megfelelő szoborcsoport jöjjön az új, alkalmasabb helyre. A szobor kivételével Szemrecsányi Pál v. b. t. t. váradi püspök Tóth István kiváló tehetségű szobrászt bízta meg, aki a Szent László király, b. e. Szaniszló püspök szobrait, továbbá a milleniumi Hunyady János szobrot és a székesegyház monumentális remek főoltárát is mintázta. Tóth István tegnap Nagyváradon időzött az új fájdalmas szobor ügyében s a püspök ur ő Excellenciájával megtekintette a szobor céljára kijelölt helyet. A püspök áldozatkészsége folytán tehát Nagyvárad már a közel jövőben egy új diszes szoborral lesz gazdagabb.

* A Rókus plébánosa meghalt. A Rókus-kórház lelkésze, Wessely Alajos plébános az éjjel 77 éves korában szívizélhűtésben hirtelen meghalt. Az elhunyt több mint husz éven át a józsefvárosi plébánián mint káplán működött, míg néhai Déry plébános elhalálása után a Rókushoz került tizenkét évvel ezelőtt. A köztiszteltben álló érdemes férfi földi maradványait a Rókusban teszik ravatalra és onnan temetik délután 3 órakor. A temetési szertartás végzését Kanovics Béla Mor apátplébános vállalta magára.

* Behívás a bécsi hadiiskolába. A közös hadügyminiszter a magyarországi közös ezredek kiválóbb tisztjei közül szívesen hívott be az idén, hogy a bécsi hadiiskola fővételi fővizsgálatán résztvegyenek. A behívottak között vannak a nagyváradi közös ezredek től: jekel és margitfalvai Jekelfalussy Aladár és magócsi Beck Lajos hadnagyok a József-főherceg nevét viselő 37-ik gyalogezredtől, urai Uray Tibor a 7. Vilmos huszárezred hadnagya és chuenitzki Klunke Alfréd 19. sz. hadosztály tüzér ezredbeli hadnagy.

* A szegedi árvíz 25-ik évfordulója. Holnap, márczius 12-én ünnepet ül az Alföld metropolisa, Szeged városa. Az 1879-iki nagy árvízveszedelemnek, mely a fejlődő várost a Tisza szöke hullámaiba temette, 25-ik évfordulóját ülik meg hivatalos szent misével, diszközgyűléssel s a Dugonics-társaság felolvasó ülésével. Szomorú megemlékezésnek is volna helye e napon, mert sok szép alkotás lelte akkor ha-

lálát a Tisza hullámaiban, de elnémul a szomorúság, mert Szeged a 25 esztendő alatt szebb lett mint volt, nyoma sincs már a nagy csapásnak. Dessenffy Sándor esanádi püspök, ki jelenleg San-Remóban üdül, onnan üdvözölte megleghangu levélben Szeged városát. A királyhoz az emlékünnap alkalmából remekművű albumot juttat el Szeged városa, mely album külsején a Tiszapart bérbevert színes látképét viseli.

* Az utolsó szónoklat. Krakóból jelentik, hogy ott a katolikus templomban megrendítők drámai jelenet történt. A böjti prédikációt Péter páter tartotta nagy hallgatóság előtt. Eppen arról beszélt, hogyan készüljünk a halálra s a szavai szokatlanul lelkesen hangzóttak. Egyszerre a szava elakadt, a pap hátrafántorodott, a szívéhez kapott, aztán összeesett. Mire hozzástettek, már halott volt.

* A gyujtogató tragédiája. Felföldi György, a minden gazságra kapható vak ember, aki Hegyközkövacsiban évek óta bérelt czinkosa volt tolvaj és gyujtogató bandáknak, tragikus módon fejezte be életét. Felföldi György, aki 5 izben volt lopásért büntetve, a mult ősön két házat is felgyujtott s aztán nyugodtan beszélgette a korcsmában, hogy lesz még tüz több-ször is Kovácsiban. A napokban ismét fenyegetőzött az ivóban s aztán nyugodtan haza ballagott Másnap reggelre súlyos sebekkel borítva, holtan találták. Az esetről értesítették a kir. ügyészséget s Korn Lajos Ember Géza vizsgálóbíróval és dr. Gerő Sándor törvényszéki orvossal kintazott a helyszínére a vizsgálat megejtésére.

* Körözött jómadarak. A nagyváradi kir. törvényszék országosan körözötti Kőröcs Károlyt, aki lopás büntetvével van vádolva, Urbancsek Imrét, aki súlyos testisértésért tartozik számadással a törvéay előtt és Molnár Istvánt, a notórius tolvajt.

* Gazdák, ha nagy terméshez akarnak jutni, Mauthner-féle magvakat vessenek Idei árjegyzékét, mely 226 oldalra terjed, Mauthner Udön cs. és kir. udvari magkereskedése Budapesten, Rottenbiller-utca 33. mindenkinek ingyen megküldi. A kitűnően tisztított, legnagyobb csiraképességgel bíró, fajtiszta magvak árai alacsonyak. Különösen föl-emlitendők az impregnált takarmányrépamagvak és a legnemesebb gabnafélék dus választéka.

* Ongyilkos vándorszábó. Száldobágyi tudósítónk írja, hogy Ehrenfeld Lőrincz vándorszábó végső nyomorúságában elkeseredve felakasztotta magát. A szerencsétlen fu még csak 16 éves volt. Az esetről értesítették a nagyváradi kir. ügyészséget is.

x Mozgó fényképek a „BIHAR“ kávéház sörccsarnokában ma és minden este ünnep és vasárnap délután is 4-től 6 óráig.

Megérkezett a legújabb 50 darabból álló képcsoport.

Kitűnő kávéházi ételek és italok pontos és figyelmes kiszolgálásáról gondoskodik Gyárfás Pál, tulajdonos. 634

x Mindenkit saját érdekében kérünk, hogy ha női és férfi ernyőben, továbbá női, férfi és gyermek harisnyában szükséglete van, annak beszerzése végett forduljon az Amerikai Aruházhoz Olasz Fő-utca, a hol e czikkeket mindenkit meglepő olcsó árban lesznek most nagy raktár végett árusítva. 61

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR:

Féntek: Lili.
Szombat: Baba.
Vasárnap: Piros bugyelláris.

Szegény Jonathán.

Küry Klárának első vendégfellepte volt tegnap, természetesen viharos ovációk közepette. Hatalmas virágcsokrok hullottak alá a zsinórpadlásról, mikor a vendégművész ki lépett s a taps, az éljenzés folyton meg-meg-ujult. A Schwiegermutter-kuplét éppen négy-szer énekeltek el és voltak egyes lelkes anyós- (vagy Küry-)imádók, a kik ötödször is hallani akarták.

Az ovációkra rá is szolgált a vendég-művész. Végtelen bájos, kedves játéka, ezüst-csengésű hangja elbűvölte a közönséget. Ugy a közönség szívéhez tud játszani Küry Klára, amint arra csak igazi művész képes.

Mellette a nagyváradi gárda is kitett magáért. Ruzsinszky Ilona betegesen is akárhány énekszámával provokált viharos tapsot. Horváth Kálmán szebben, csengőbben énekel, mint máskor szokott; játéka szokott elevenségével hatott. Békefi, Szathmáry szintén sokkal járultak az est sikeréhez, mely nagy, Küryhez méltó volt. —r.

A Küry—Ruzsinszky affér. Megirtuk tegnap, micsoda kellemetlen incidens okozott Küry vendégszereplése alkalmával — egy kitépelt papírlap. A dolognak folytatása is akadt. Ruzsinszky Ilona annyira ideges lett az izgalomtól, hogy az előadás alig tudott részt venni. Az első felvonás után elájult s ugy kellett felocsolui. Ennek daczára tovább játszott, de egy másik színész állandóan a készületben volt, hogy szükség esetén felváltsa.

Az ügyre vonatkozólag különben a színház igazgatósága a következő kommunikét adta ki:

A »Pesti Hírlap« tegnap számában az a hír jelent meg, hogy a Bob herceg jubiláris előadására kibocsátott emlékalumból Ruzsinszky Ilona asszony sorait Küry Klára óhajára kihagyták. Erre vonatkozólag a színház igazgatósága kijelenti, hogy az emlék-album megjelenéséről Küry Klárának semmi tudomása nem volt, az album tartalmáról fogalma sem lehetett, annyival inkább nem, mert midőn Küry Nagyváradra érkezett, már a Bob-album kiosztva volt s az előadás is jóformán már kezdetét vette.

Ennek a kommunikének pedig a magyarázata egy parázs kis összeszólalkozás, amelynek következtében az igazgatóság jónak látta a szabadon száguldozó híreket kissé korlátozni.

Megvan tehát a Szigligeti-színházak is a maga miniatúr Küry-háboruja. Büszkék lehetünk rá, mert ha egyébbel nem, de legalább ezzel utólértük a Népszínházat.

NYILTTER.

Dr. Krüger Aladár
ügyvédi irodáját
Nagyváradon,
Fő-utca 18. sz. a.
megnyitotta.

665

Arany órák chronomètre és ütőszerkezettel fél árban

már 120 koronától, valamint minden-
nemű ékszer a legolcsóbban
kapható:

483
KÁLMÁN SÁNDOR
ékszerésznél,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

Javítások és átalakítások a legfino-
mabb kivitelben.

Telefonszám: 409. Telefonszám: 409

TAVIRATOK.

Az ülés vége.

Volfner Tivadar összeférhetetlensége

Budapest, márcz. 10. (Saj. tud. táv.)
A képviselőház mai ülésének végén az
elnök bejelenti *Volfner Tivadar* összefér-
hetetlenségi ügyét s ezzel az ülés véget
ért. Ülés után a bizottság összeült s rö-
vid tanácskozás után kimondották, hogy
összeférhetetlenség nem forog fenn.

A béke mámorában.

Budapest, márcz. 10. (Saj. tud. táv.)
A képviselőház szenzációs békekötése
ujjongó öröme ragadta pártkülömbőség
nélkül a kedélyeket. A békülés mámorá-
ban megtörtént az a váratlan epizód is,
hogy *Tisza István* gr. meleg kézszorítás-
sal köszöntötte *Lengyel Zoltánt*, *Gajári*
pedig egy boxert huzott elő mint a ké-
szülő botrányok fegyverét s a multak
emlékéül *Lengyel Zoltánnak* ajándékozta.

Elhunyt kanonok.

Budapest, márcz. 10. (Saj. tud. táv.)
Hegyesi László pécs-egyházmegyei kano-
nok 97 éves korában tegnap, hosszas be-
tegeskedés után meghalt.

Az orosz-japán háborúhoz.

London, márcz. 10. (Saj. tud. táv.)
A japánok ismét bombázni kezdik Port-
Arthurt.

London, márcz. 10. (Saj. tud. táv.)
A koreai trónörökös hajóraszálláskor
Csemulpolban a japánok elfogták s meg-
motozták. Kiderült, hogy *Korea titokban*
szövetkezett *Oroszországgal Japán ellen.*

London, márcz. 10. (Saj. tud. táv.)
San-Van-csung előtt nagy szárazföldi üt-
közet volt, melyben az oroszok vereséget
szenvedtek. Bővebb értesítés a harc
részleteiről még nem érkezett.

London, márcz. 10. (Saj. tud. táv.)
Niucsvang körül a japánok előre nyo-
mulnak s veszélyeztetik az orosz vas-
utakat.

A Jalu folyó mentén a japánok előre
nyomulnak. San-Van-Csung mellett 35
ezer japán elsáncolta magát. Közel jö-
vőben itt ütközet várható.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 161. Bérletszám 150. (páratlan)
Ma, pénteken 1904. március 11-én:

Lili.

Operette.

HELYARAK: Nagypáholy 14 korona. Földszinti és első
emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor.
Zsölye 3 kor. Körzék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor.
Erkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., középső 2-ik sor 1 kor.
Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártzék
60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy
a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill.
Egy szinlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bér-
házzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól
5-ig. Esti pénziárnyítás 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. órától,
előre válthatók.

Holnap, szombaton március 12-én:

Baba.

Operette.

REGÉNYCSARNOK

A tenger alatt.

— Kalandos regény. —

79

(Megjelent a Strand Magazine 1902. évfolyamában.)

Írta: Max Pemberton.

— Egy . . . két . . . háromszáz puská:
— felelte az olasz. — Mind ott van a herceg
úr szobája mellett; de ide fönt is van egy . . .
nem puská, hanem ágyu. On, kapitány úr, bizo-
nyára ért hozzá, hogyan kell vele, lőni.
A herceg ur sokszor mondta, hogy ameddig ez
az ágyu a sziklán van, addig semmiféle hatalom
meg nem veheti.

Először meg se igen értettem, mit akar az
olasz mondani, de mikor fűtyölve, tánczolva, da-
lolvá karon fogott s a lépcső fölé emelkedő
szirtfokra vezetett, mindjárt tisztában voltam,
hogy igazat mond, — egy gyorstűzelő kartács-
ágyu állt ott s köröskörül aczél-pánczéja is volt,
mely minden oldalról védte a tűzért!

— Hiszen ez galuska szóró! — bődült el
Bligh Péter örömeiben s a sipkáját a levegőbe
hajlítva, úgy hampergett az éles, hegyes szirtken,
mintha a legpuhább perzsa-szőnyeg lett volna.

És Dolly Venn, a boldogságtól reszkető
hangon tódította:

— Oh, mister Begg! . . . Micsoda sze-
rencse! . . . Micsoda szerencse!

Egyetlen úgrással odafönt voltunk a szik-
latetön, hogy megnézzük az ágyut. Hát valóban
elsőrangú Krupp-féle golyószóró volt, még pedig
úgy állítva, hogy minden irányban végig söpör-
hette a tengert köröskörül, mert forgott a ten-
gegyén, — s nem csak a főbejáratot védte meg,
hanem a csapó-ajtót is, a szirt éjszaki végén!
S a sors kegyetlen ironiája az volt, hogy Czerny
Edmond meg akarván védelmezni a háza kapu-
ját, — maga ellen fordította a szörnyű fegyvert.

— Ugy van: ez golyószóró! szóltam, szinte
fulladozva az örömtől. — Adjatok bele magot,
és ötszáz ember ellen is megvédem a sziklát.

A roppant izgatottság minden véremet föl-
korbácsolta a fejembe, úgy hogy a homlokomról
és halántékaimról valósággal csurgott a verejték.

— Hol van a löszer-raktár?! — kiáltot-
tam rá az olaszra oly hevesen, hogy a boldog-
talan majd hanyat esett ijedtében. — Hol van-
nak a puskák, a töltések, a golyók? . . . Ha-
mar, ember! hol vannak?

A szegény olasz csak ötölt-hatolt ijedtében:

— A kulcs a herceg urnál van . . . Ne
haragudjék rám kapitány . . . Én megmutatom,
— rögtön megmutatom . . .

— Péter és Dolly, — szóltam komolyan:
— ti itt maradjatok, míg én lemegyek ezzel az

olaszszal. Ha az a két ór visszajönne ez alatt,
vigyázzatok, hogy befogjátok a szájukat . . .
Értette, Péter: — befogni a szájukat, hogy se
ne lehessenek, se ne kiálthassanak.

— Értettem, kapitány, — felelte Bligh Péter
s én tudtam, hogy csakugyan meg is értett.

Lementem az olaszszal a fölépcsőre, ismét
arra a folyosóra, amelynek végében miss Ruth
lakott. Az ő szobájával szemben megállt az
olasz s az ajtóra mutatva, így szólt:

— Itt lakik a herceg s úgy tudom, hogy
itt van a löszer-raktár is. De kulcsa mindig, a
herceg urnál szokott lenni . . .

Benyitottam a terembe, amelynél szebb
uri szobát soha életemben nem láttam . . . Óriási
könyvszekrények, nagy, bőr karos-székek, szó-
fák, divánok, remek fegyver-gyűjtemény a falon,
süppedő perzsa-szőnyegek, ezer apró művészies
tárgy mindenfelé — hátul félig félrehuzott füg-
göny mögött, szüges vasajtó . . . A szívem meg-
dobbant: — az kell, hogy a fegyvertár ajtaja le-
gyen! . . . De ha be van zárva? . . . Hol lelem
meg a kulcsát? . . . s ha nem találom meg, —
be tudom-e törni erőszakkal?

Odafutottam és próbálgattam a kilincset,
— be volt zárva! . . . Hol keressem a kulcsot-
kat? . . . Körülnéztem a szobában, nem látok-e
valahol szekrényt vagy fiókot, ahová a kulcsot-
kat be szokta zárni? . . . S hol semmi! . . .
Órült módjára szaladgálok a szobában keresztül-
kasul, midőn egyszerre csak . . . egyszerre csak
megtántorodom: — a kis asztalon, az ablak mel-
lett valamit fénylen látok . . . egy angol aczél-
kulcsot, hosszú lánczonn.

— Irgalmas Isten! . . . Ha ez lenne a
kulcsa? . . .

Es miért ne lenne? . . . A vészharang
kongása álmából verte föl Czerny Edmondot . . .
Szinte látom, hogy ugrik föl, hogyan szalad be
a terembe, leakasztja nyakáról a kulcsot, láza-
san kinyitja a fegyvertár ajtaját, kiadogatja a
puskákat, töltéseket, aztán becsapja az ajtót,
kiveszi a kulcsot és siettében a kis asztalra
dobja! . . .

Ah, úgy volt, úgy volt! . . . A kis kulcs
kinyitotta a vasajtót s mikor benéztem rajta, a
félhomályban is láttam, hogy több száz ember-
nek adhatnék puskát, — ha ugyan lenne annyi
emberem.

((Folyt. köv.))

KÖZGAZDASÁG.

Nagyváradí hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradí piacon
1904. márcz. hó 7—8. napján tartott vásárban
eladott természetmennyek és élelmi szereknek.

Tiszta buza 16.—15.60. Kétszeres buza
12.60—12.40 Rozs 12.20. 11.80. Arpa 10.80—
10.60.— Zab 10.40—10.20. Tengeri 11.20 10.80
Borsó 32.—. Lencse 36.—. Bab 16.—. Köles-
kása 24.—. Burgonya 5.— 100 kiló lángliszt
28.60. Zsemlyeliszt 27.80. Fehér kenyér liszt
27.40. Barna kenyér liszt 25.—. Széna fu-
varral 4.60. Sózott szalonna 160.—. 6 kiló
zsup-szalma 20. 150 dkr. alom-szalma —. 12.
1 köbméter bükkfa 6.60. Tölgyfa 6.—. Cserfa
6.70. 1 kiló marhahus I. oszt. 1.04. Marha-
hus II. o. —. 96. Marhahus III. o. —. 88. 1 liter
ó-bor 1.—. 1 liter új-bor —. 68. Pálinka —. 72.
Szilvapálinka 1.60. Szesz 2.—. 1 méterm. kőszó
21.50. 1 mm. nyers faggyu 48.—. 1 mm. ol-
vasztott faggyu 68.—. 1 mm. szappan 48.—,
1 mm. birka gyapju —.—. 1 mm. magyar
gyapju —.—. 1 hitr ó-bor 60.—. 1 hitr új-bor
34.—. 1 mm. mész 1.40. 1 mm. kemény fa-
szén 3.20. 1 mm. puha faszén 3.—. 1 mm.
kendermag 20.—. 1 mm. köles —.—. 1 mm.
repeze —.—. 1 mm. dió 56.—. 1 mm. mo-
gyoró —.—. 1 mm. aszalt szilva 48.—. 1 kgr.
savanyu káposzta —. 24. 1 kgr. szalonna 1.52.
1 kgr. sertés-hus 1.28. 1 kgr. juh-hus —. 73.
1 kgr. vereshagyma —. 16. 1 kgr. foghagyma
—. 40. 1 kgr. bors 2.40. 1 kgr. paprika 360.
1 kgr. barna kenyér —. 22. 1 ltr. kőolaj 44.

Forgalmi kimutatás 1904. márcz. 7-én
 — Tiszta buza körülbelül 370 hltr. Két-szeres buza 60 hltr. Rozs 150 Arpa 50 hltr. Zab. 120 hltr. Tengeri 300 Burgonya 60 hltr.

Lábas jószágok: Hizott sertés, mintegy 80 drb. Félhizott 100 drb. 2 évestől f-lejebb 130 drb. 1 évestől 2 évesig mintegy 160 drb. Süldő 200 drb. Malacz 269 drb. Hizott marha 130 drb. Jármos ökör 500 drb. Fejős tehén 250 drb. Borju 270 drb. Bivaly 12 drb. Juh és kecske — drb. Ló 625 drb.

Marha ár-táblázat 1904. márczius 7-én.
 1 pár I-ső rendű jármos ökör 600—700 kor.
 1 pár II-od rendű jármos ökör 500—590 k.
 1 pár III-ad rendű jármos ökör 250—490 k.
 1 drb fejős tehén 130—170 k. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 150—300 k. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 120—200 k. 1 drb veres borju 26—50 k. 1 db féléves borju 50—80 k. 1 drb egy éves borju 56—84 k. 1 drb két éves borju 80—180 k. 1 drb hizott sertés 100 kgr.-ként 114—122 1 pár fél éves sertés 50—66 k. 1 pár egy éves sertés 68—148 k. 1 pár két éves sertés 140—210 1 drb ló 140—260 k. 1 pár ökör bőr 40 50— 1 pár tehénbőr 26—36 k. 1 pár borjubőr 10—20 k. 1 pár lóbőr 10—20 k.

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. márcz. 10-én.

Magyar aranyjárdék $\frac{4}{100}$	117.—
Magyar koronajárdék	96.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban $\frac{4}{100}$	88.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben $\frac{2}{100}$	98.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény $\frac{4}{100}$	98.50
Italmérési jog megváltási kötvény	204.—
Horváth szlavon földtehermentesítési kötvény	162
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	99.25
Tizszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	900.—
Osztrák járadék papírban	118.—
Osztrák járadék papírban	19.—
Osztrák járadék aranyban	150.50
Osztrák korona járadék	151.
Osztrák államsorsjegyek	16.08
Osztrák magyar bank részvény	737.50
Magyar hitelbankrészvény	628.50
Osztrák hitelintézet részvény	629.—

Párisi vista	19.8
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.47
Németbirodalmi márka	240.30
Londoni vista	95.47
20 márkás arany	23.49

Határidők.

Budapest, márcz. 10.

Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.58
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80

Zab apr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Értéktőzsde

Budapest, márcz. 10

Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	585.25

Dr. VUCSKICS GYULA.

Uj asztalos üzlet!

Van szerencsém a m. t. közönség szives tudomására hozni, miszerint Nagyváradon, **Szalárdi-utca 9-ik** szám alatt egy mai kor követelményeinek minden tekintetben megfelelő

asztalos műhelyt

rendeztem be, hol modern szalon, háló és ebédlő; valamint kon yhaberendezéseket a legmagasabb igényeket is kielégítőleg állítok elő. — Üzleti berendezéseket, portálokat a legcsinosabb kivitel s a legalacsonyabb árszámítás mellett készítek.

Részemről oda törekedve, hogy a n. é. közönségnek mindenkor teljes megelégedésére a leglelkismeretesebb árszámítás mellett szállítsam b. megrendelését, a szives pártfogást kérve vagyok

660

kiváló tisztelettel

Lechnitzki Árpád,
asztalos mester.

E czég olcsó árakban utólrhetetlen!

Meglepő nagy raktár érkezett

tavaszi czikkekb.

Bámulatos szép kelmék, selymek, gyönyörű kész női fehérneműek, ugyszintén minden

rövidáru czikkben is

nagy raktár van.

Egyben tudatni kívánom a t. vevő-közönséggel, hogy igen olcsó árban

paplan és madraczok mérték szerint

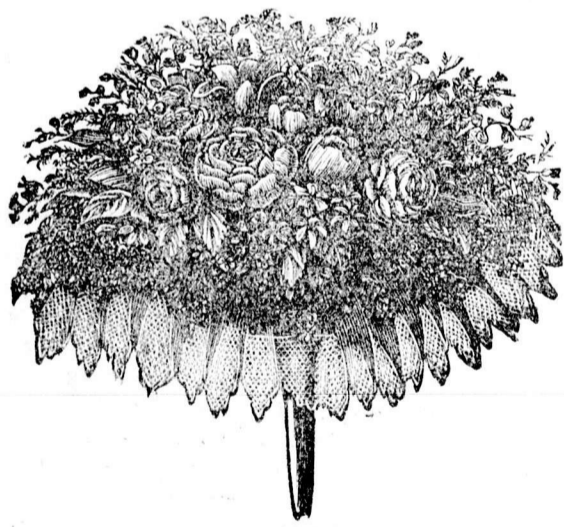
lesznek elkészítve, minden hozzávalók megtekinthetők.

Remek lousin-selymek minden színben, jó minőség 97 kr. 617

Tisztelettel:

„Amerikai Áruház“,

Nagyvárad, Olaszai, Fő-utca

35—40 frtba került. A fentirt összes kertészeti tárgyak művirágból 20%-al olcsóbban készíttetnek.

100.000 drb nemes rózsza. Alacsony törzsű gyöknes (vurczellecht) drbja 20 kr., 100 drb 18 frt. — Magas törzsű rózsza, 3—5 lábíg, 1 drb 40 kr., 100 drb 35 frt. — **100.000 legnemesebb gyümölcsfa,** gyönyörű szép koronás fák, melyek már a következő évben teremnek, drbja 35 kr., 100 drb 35 frt.

Szőlő-oltványok: Igyekeztem azon fajokat készíteni, amelyek hazánkban a legjobban tenyésznek és az ismert gomba betegségeknek ellentállnak, az oltványok Rapiria Portalis, Rupestris és Monticolor Solonis alanyon vannak nemesítve.

Lugas és Csemege fajokból zöldoltványok 10 drb 10 fajban 2 frt, 25 drb 25 fajban 4 frt 50 kr. 100 drb 15 frt, ugyanazon fajokból. I-ső osztályú gyökeres fásoltványok 10 drb 10 fajban 3 frt 50 kr., 20 drb 20 fajban 6 frt 50 kr., 100 drb 25 frt.

Borfajok szintén a legkiválóbb és legbőtermőbb fajok. Erdei fehér, Bihari, olasz Riesling, Mézes fehér, Sár fehér, Furmint, Ba-

Sürgöny és levélezim: Velenzei kertésztelep Nagyvárad.

CSOKROK

Menyasszonyi, koszorulányi, báli vagy bármely alkalmi, szép berlini papirtartóval 1 frttól 3 frtig. — Csokrok a legfin. kivitelben, finom selyemtartókban, rózsza és kaméliákból 8 frttól 12 frtig, ami ezelőtt 15—20 frtba került. Csokrok a legnagyobb mintájuk, a legújabb párisi minta szerint a legfinomabb selyem, csipke és atlasztartókkal 18—25 frt, ami ezelőtt 40—50 frtba került.

Élő virágokból:

Koszoruk, igen szép, tartós zöldek és szép virágokból diszítve: 1—3 frtig. — **Babékoszoruk,** ovál vagy kerek alakban, igen szép virágokból diszítve 2—5—10 frtig. — **Ficus és Magnolia koszoruk,** a legnagyobb mintájuk, a legértékesebb és legfinvirágok és pálmalombokkal diszítve 10—25 frtig, ami ezelőtt

100 frt, vegyes borfajok 15 százalékkal olcsóbban.

Gyökeres fásoltványok I-ső osztályú 100 drb 12 frt, 1000 drb 100 frt, vegyes borfajok 15 százalékkal olcsóbban.

Élősövénynek a legjobban bevált és ismert óriási nagy tövisű Gledicziát ajánlom 1 éves szép erős rostos gyökérrel 1000 darab 5 frt. Két éves igen erősek 1000 drb 8 frt.

A kertészet összes ágait tartalmazó faj- és árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve azonnal szolgál

a várad-velencei műkertészeti és rózsatelep vezetősege Nagyváradon.